

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

Asia: E-kirjojen ja e-äänikirjojen kirjastokäytön korvaus
Viite: VN/21217/2023

Kiitämme mahdollisuudesta lausua asiassa.

Luonnos hallituksen esitykseksi on kokonaisuutena selkeä. Pidämme yhdenvertaisen kohtelun kannalta välttämättömänä, että myös äänikirjojen lukijoille säädetään ehdotetussa tekijänoikeuslain 38 a §:ssä oikeus korvaukseen e-äänikirjojen kirjastokäytöstä, toisin kuin vuoden 2023 osalta on toimittu. Äänikirjan lukijalla on teoksen esittämiseen perustuva tekijänoikeuslain 45§:n mukainen oikeus. Äänikirjan lukija osallistuu äänikirjateoksen tekemiseen tekijänoikeuslain 45§:n tarkoittamalla tavalla ja ilman äänikirjan lukijaa ei olisi äänikirjaa, kuten esityksen perusteluosassa todetaan. Moni äänikirjan kuuntelija valitsee jopa kuunneltavat kirjat lukijoiden perusteella.

On valitettavaa, ettei korvauksen tasoa nosteta vuoden 2023 tasosta, vaikka nyt lisätään äänikirjojen lukijat korvauksen piiriin, kuten olisi pitänyt olla jo vuonna 2023. Näyttelijäliitto pitää tärkeänä, että korvauksen kokonaistasoa nostetaan viimeistään seuraavassa valtion budjetissa.

Äänikirjat ovat näyttelijöille merkittävä tulonlähde. Näyttelijäliitto ry toteutti tammikuussa 2023 jäsenilleen kyselyn äänikirjojen lukemisen taloudellisesta merkityksestä, työskentelytavasta ja korvauksen määrittämisestä. Kyselyyn vastasi 101 näyttelijää. Heistä kaikki toimivat äänikirjojen lukijoina eli ääninäyttelijöinä. Vastaajien mukaan äänikirjojen lukijatulot muodostavat keskimäärin noin kolmanneksen heidän vuotuisista tuloistaan. Käsityksemme mukaan lukijoita on merkittävästi enemmän kuin kyselymme oli lyhyellä vastausajalla vastaajia, mutta kysely kuvaa hyvin sitä, miten tärkeä toimeentulon lähde äänikirjojen lukeminen on näyttelijöille.

Näyttelijäliitto on vuonna 1913 perustettu ammattiliitto ja kulttuurijärjestö, joka edustaa noin 2000 ammatinäyttelijää. Olemme keränneet hallinnoitavaksemme näyttelijöiden tekijänoikeuksia, mukaan lukien audioteoksiin liittyvät oikeudet. Meillä on siis valmius aktivoida oikeuksien hallinnointi ja sopia oikeuksien hallinnoinnista tekijänoikeuslain 19 a §:n tarkoittamassa tekijänoikeusjärjestössä.

Helsingissä 20.9.2023

Elina Kuusikko
Toiminnanjohtaja